U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **P. N.**, zastoupen Mgr. Antonínem Novákem, advokátem se sídlem Politických vězňů 359/2, Olomouc, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 427/16, Praha 2, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 11 A 160/2017, v řízení o nesouhlasu Městského soudu v Praze s postoupením této věci Krajským soudem v Ostravě, pobočka v Olomouci,

takto:

K projednání věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 11 A 160/2017 **je příslušný** Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci.

Odůvodnění:

[1] Žalobce podal dne 28. 3. 2017 u Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, který měl spočívat v tom, že mu žalovaný neumožňuje kopírování dokumentů ve vazební věznici v Olomouci.

[2] Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci usnesením ze dne 25. 7. 2017, č. j. 65 A 37/2017 - 23, postoupil věc Městskému soudu v Praze. V odůvodnění uvedl, že s ohledem na skutečnost, že se jedná o žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, jehož se má vůči žalobci dle jeho tvrzení dopouštět ozbrojený bezpečnostní sbor, je dle § 83 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen s. ř. s.), věty za středníkem žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen. Vězeňská služba je dle § 11 odst. 3 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, podřízena Ministerstvu spravedlnosti, žalovaným správním orgánem je proto Ministerstvo spravedlnosti, které sídlí v obvodu Městského soudu v Praze.

[3] Vězeňská služba, resp. příslušníci vězeňské stráže předmětné věznice, v posuzovaném případě vystupovali jako příslušníci ozbrojeného bezpečnostního sboru ve smyslu § 1 odst. 2 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky (dále jen „zákon o Vězeňské službě“), přičemž odmítnutím žádosti žalobce o

umožnění pořizování kopií ve věznici prováděli příslušníci Vězeňské služby úkon směřující k zajištění stanoveného pořádku a kázně při střežení vazební věznice ve smyslu § 3 odst. 2 zákona o vězeňské službě. Vězeňská služba tudíž v posuzované věci nebyla v postavení správního orgánu, nýbrž ve své základní „roli" ve smyslu § 1 odst. 2 zákona o vězeňské službě, tj. v roli ozbrojeného bezpečnostního sboru.

[4] Místní příslušnost Městského soudu v Praze by dle krajského soudu byla dána i tehdy, pokud by pasivně legitimovaným v řízení o podané žalobě byla Vězeňská služba jako celek či její generální ředitel, neboť sídlem generálního ředitelství Vězeňské služby i Vězeňské služby jako takové je Soudní 1672/1a, Praha 4.

[5] Nejvyšší správní soud obdržel ve shora označené věci dne 8. 1. 2018 v souladu s § 7 odst. 5 s. ř. s. nesouhlasné vyjádření Městského soudu v Praze s postoupením této věci krajským soudem. Městský soud tedy věc předložil Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o místní příslušnosti. Dle jeho názoru v dané věci (neumožnění kopírování) nevystupuje Vězeňská služba jako ozbrojený bezpečnostní sbor, nýbrž jako správní orgán, který činí kroky na úseku veřejné správy. Pro závěr, že vůči osobám ve výkonu vazby vystupuje Vězeňská služba zásadně jakožto správní orgán, svědčí podle názoru městského soudu i dosavadní rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu. K té odkazuje na rozsudky ze dne 21. 2. 2012, č. j. 8 As 53/2011 - 73, ze dne 17. 5. 2012, č. j. 5 As 75/2012 - 36, a č. j. 5 As 58/2012 - 37. Pasivně legitimovaným správním orgánem potom dle městského soudu není Vězeňská služba České republiky, ale Vazební věznice Olomouc. I k tomuto závěru odkazuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu. Dle § 1 odst. 4 zákona o vězeňské službě je vazební věznice organizační jednotkou Vězeňské služby. Podle § 4 zákona o Vězeňské službě jsou za Vězeňskou službu oprávněni jednat a činit právní úkony ředitelé vazebních věznic, věznic a dalších organizačních jednotek Vězeňské služby, kromě těch, které podle zákona o vězeňské službě, rozhodnutí ministra nebo rozhodnutí ředitele Vězeňské služby, patří do jejich pravomoci. Výkon pravomoci v oblasti umožnění kopírování osobám nacházejícím se ve výkonu vazby či obecněji pravomoci v oblasti poskytování administrativních služeb, zákon o výkonu vazby ani jiný právní předpis nesvěřuje ministru spravedlnosti ani generálnímu řediteli Vězeňské služby. Tato pravomoc je tak svěřena ředitelům vazebních věznic, ač ti tak činí jménem Vězeňské služby. Proto má v posuzované věci vazební věznice postavení správního orgánu a je organizační jednotkou s vlastní územní působností, která je určena výkonem vazby v dané věznici.

[6] Nejvyšší správní soud o věci uvážil následovně.

[7] Základní pravidlo pro určení místní příslušnosti soudů k projednávání žalob ve správním soudnictví obsahuje § 7 odst. 2 s. ř. s., podle kterého„*nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak, je k řízení místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany. Má-li tento správní orgán sídlo mimo obvod své působnosti, platí, že má sídlo v obvodu své působnosti*."

[8] V nyní posuzované věci je mezi krajským a městským soudem sporné, kdo je v projednávané věci žalovaným správním orgánem, od jehož určení se posouzení místní příslušnosti odvíjí.

[9] Vzhledem k tomu, že v nyní souzené věci se jedná o řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, je pro určení žalovaného správního orgánu rozhodný § 83 s. ř. s. Ten stanoví, že: „*Žalovaným je správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; jde-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru, je žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen, a u obecní policie obec.*“

[10] Primárním pravidlem pro určení žalovaného v žalobě na ochranu před nezákonným zásahem je tak žalobní tvrzení žalobce. Výkladu § 83 s. ř. s. se věnoval rozšířený senát v usnesení ze dne 9. 12. 2014, č. j. Nad 224/2014 - 53, č. 3196/2015 Sb. NSS, v obdobné věci jako nyní projednávané, kde byl žalovaným zásahem zákrok Policie ČR a spor o místní příslušnost vznikl na základě nejasnosti v tom, zda má být žalovaným Ministerstvo vnitra jakožto orgán, který řídí tento ozbrojený bezpečnostní sbor, či zda Policie ČR v dané věci jednala jako správní orgán.

[11] Závěr rozšířeného senátu zněl následovně: „*V řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu (§ 82 a násl. s. ř. s.) je třeba vykládat § 83 s. ř. s. tak, že soud na základě tvrzení žalobce, eventuelně doplněného na výzvu soudu, a s přihlédnutím k dalším informacím, které má soud případně k dispozici, po právní stránce posoudí, kterému správnímu orgánu je s ohledem na tato tvrzení přičitatelné jednání, jež má být podle žalobce nezákonným zásahem. Liší-li se tento závěr soudu od projevu vůle žalobce označujícího žalovaného, upozorní soud žalobce na svůj závěr a vyzve jej, aby případně reagoval úpravou označení žalovaného. Pokud žalobce i poté, co byl soudem upozorněn na jiný právní závěr soudu ohledně otázky, kdo má být v dané věci žalovaným, setrvá na svém původním náhledu na tuto otázku a neuzpůsobí patřičně označení žalovaného a návrh výroku rozhodnutí soudu [§ 84 odst. 3 písm. d) s. ř. s.], nemůže být jeho žalobě vyhověno.*“

[12] Z tohoto plyne, že konečná odpovědnost ohledně označení žalovaného spočívá stále na žalobci, soud je však v případě, že se domnívá, že žalovaný není označen správně, povinen jej na toto upozornit. V případě, že na výzvu soudu žalobce označení žalovaného nezmění, nese následky, neboť nemůže být uznána důvodnou žaloba, kdy tvrzený zásah neprovedl žalobcem v žalobě označený správní orgán.

[13] Žalobce přitom v žalobě a zejména jejím doplnění ustanoveným právním zástupcem jako žalovaného označil Vazební věznici v Olomouci a snesl též argumenty, proč se domnívá, že jím označený orgán je skutečně žalovaným.

[14] Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, tedy nepostupoval správně, zaměnil-li sám beze změny žalobního návrhu osobu žalovaného a postoupil-li věc městskému soudu s odůvodněním, že žalovaným má být jiný správní orgán se sídlem v jeho obvodu. Ačkoliv krajský soud správně odkázal na výše citované usnesení rozšířeného senátu, vyvodil z něj naprosto opačné a nesprávné závěry, když jím odůvodnil postoupení věci městskému soudu, neboť dle jeho názoru není povinností žalobce označit správně žalovaného.

[15] Krajský soud proto řízení zatížil významnou procesní vadou. Domníval-li se, že žalovaným nemá být žalobcem označená Vazební věznice v Olomouci, nýbrž Ministerstvo spravedlnosti, měl o tomto právním náhledu žalobce informovat a umožnit mu, aby ve své žalobě změnil označení žalovaného, nikoliv však z vlastní iniciativy provést záměnu žalovaného a přímo věc postoupit soudu dle jeho názoru příslušnému. Takový postup je možný v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, kde je žalovaný určen přímo zákonem, nikoliv však v řízení o žalobě proti nezákonnému zásahu, pokynu či donucení, kde je žalovaný určován na základě žalobního tvrzení žalobce. Teprve v případě, že by žalobce na výzvu soudu změnil označení žalovaného, bylo by na místě postoupení věci místně příslušnému soudu.

[16] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud nesouhlas Městského soudu v Praze s postoupením věci shledal důvodným a rozhodl tak, že soudem místně příslušným k projednání a rozhodnutí žaloby na ochranu před nezákonným zásahem, v níž je žalobcem jako žalovaná označena Vazební věznice v Olomouci, je Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, v jehož obvodu má sídlo správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah (§ 83 s. ř. s. ve spojení s 7 odst. 2 s. ř. s.).

[17] Má-li Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, i nadále za to, že žalobcem označenému žalovanému - Vazební věznici v Olomouci, není tvrzený zásah přičitatelný, upozorní žalobce na svůj právní názor a poučí ho o možnosti úpravy označení žalovaného. Teprve poté, kdy by žalobce změnil svůj návrh, by bylo na místě zvažovat rozhodnutí o změně místní příslušnosti. Naopak setrvá-li žalobce na označení žalovaného, rozhodne Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci věcně, v intencích závěrů usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 12. 2014, č. j. Nad 224/2014 - 53, č. 3196/2015 Sb. NSS.

[18] Rozhodnutím Nejvyššího správního soudu o otázce místní příslušnosti jsou soudy vázány (§ 7 odst. 5 *in fine* s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. června 2018

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu